

Minna Tarvainen

Vantaalla kulttuuripalvelut tanssivat, maalasivat ja lauloivat itsensä palvelutaloon. Taide ohittaa asukkaiden puheenaiheissa jo sairaudet ja lääkkeet.

Kulttuurille persot

”Ei näitä tauluja ole valittu tänne siksi, että asukkaat haluaisivat nähdä juuri tällaista taidetta”, kulttuurin tuotantoyksikön toiminnanjohtaja **Susanna Tommila** puuskahtaa palvelutalo Suopursun käytävägalleriassa värikkäiden puuväritöiden edessä.

Taide ei miellele. Neljän kuukauden välein vaihtuvan näyttelyn sisällöstä päättävät Vantaan taiteilijaseuran jäsenet, eivät palvelutalon asukkaat.

”Täällä esitettävän taiteen ei tarvitse olla vanhuksille suunnattua. Voisin hyvin kuvitella, että Suopursussa esiintyisi joku päivä rokkiorkesteri, mikä Lordi se sitten olisikaan. Tykätäkää tai älkää tykätkö, olkaa hyvä! Taiteen tehtävä on herättää ja saada jokin ihmisessä liikahtamaan. Monipuolisuus on hyvä asia.”

Mitäs tänään on ohjelmassa?

Kulttuuripainotteisen palvelutalon käytävillä onkin liikettä tavallista hoitolaitosta enemmän. Taiteilijoita tupsahtaa vantaalaiseen kerrostaloon tämän tästä: kuvataiteilijoita, tanssijoita, muusikoita, näyttelijöitä, käsityöläisiä, lausujia ja kirjailijoita.

Menot ovat lisääntyneet niin, että päiväkeskusemäntä **Tuija Lindholm** laatii viikoittaisen

ohjelman tarjonnasta ja jakaa sen jokaisen asukkaan kotiin.

”Asukkaat odottavat esityksiä. Jo aamupalalla he keskustelevat, mitäs tänään on ohjelmassa. Jotkut osaavat ohjelman ulkoa. Ruokailussa he vielä muisuttavat toisiaan, että iltapäivällä tavataan. Esitykset alkavat kahden aikoihin”, Lindholm kertoo.

Vain harva talon asukkaista jaksaa liikkua kotitalon ulkopuolella. Kulttuuri on tuonut monen elämään uutta potkua.

”Kun asukkaat pääsevät yhdessä samaan tilaan, eivät vaivat ja krempat ole enää niin tärkeitä. Aluksi he voivat puhua lääkkeistä ja kolotuksista, mutta kun esitys alkaa, ajatukset siirtyvät muualle. Onhan se eri asia kuin katsella kotona samoja seinä ja odotella telkkariohjelmia.”

Lääkettä kulttuuripalveluista

Sosiokulttuurisen vanhustyön ensitahdit soitettiin pari vuotta sitten, kun vanhustenhuollon palvelupäällikkö **Anna-Liisa Korhonen** ja **Susanna Tommila** pohtivat yhdessä yhteiskunnan medikalisoitumista.

”Mietimme, voitaisiinko hoitoa edistää kulttuurin avulla. Ehkä virikkeellisyydellä voitaisiin jopa estää joidenkin sairauksien ja pahoinvoinnin

”On tämä toista kuin yksin yksiössä”

● Tähtihetkiä on ollut useita, sanoo palvelutalo Suopursun asukas **Maire Turunen**, 61. Runsaan vuoden takaiset SuomiFilmi-elokuvaviikot olivat kuitenkin ylitse muiden. Kaiken huipuksi aamukahvipöytään saatiin todellinen kunniavieras.

”**Matti Raninin** vierailu oli kohokohta talossa. Katsoin häntä taas eilen telkkarista. Kyllä hän on hyvä näyttelijä. Täällä käydessään hän antoi meille kaikille kuvansa ja nimikirjoituksensa. Osalle hän lähetti kuvan vielä postissa, koska hänellä ei ollut niitä tarpeeksi mukana.”

Laulua harrastanut Turunen pitää myös konserteista. Kuorojen kanssa pääsee joskus itsekin laulamaan. ”Laulaessa saa purkaa itseään. Siitä tulee hyvä olo”, hän huokaa.

Aiemmin hän on käynyt myös paljon teatterissa. ”Nyt kun olisi aikaa, en jaksaa liikkua kovin paljon. Minun pitää levätä vähän väliä”

Suopursussa Turunen osallistuu kaikkiin esityksiin, jolleivät pakolliset hoidot ole esteenä. Hän pitää huolta myös siitä, että kaikki halukkaat saavat nauttia kirjallisuudesta, vaikka romaanien kahlaaminen yksin ei enää onnistuisi.

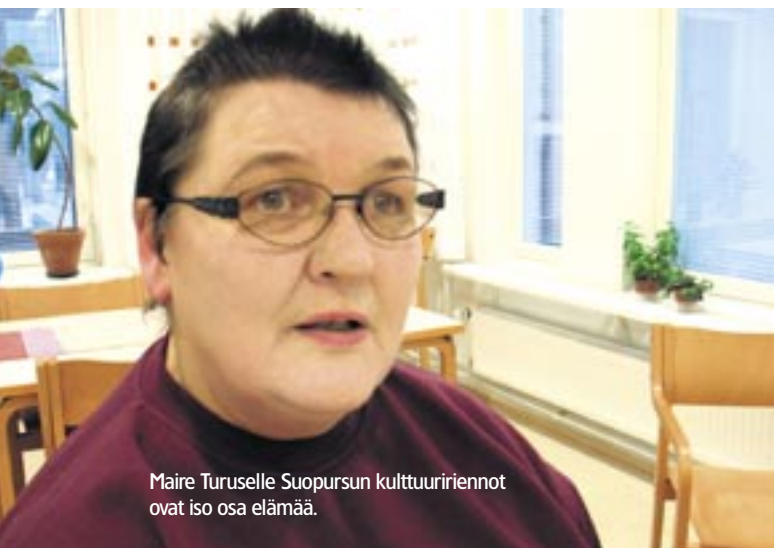
Kunniamaininta 2006

Vantaan kaupunki: Sosiokulttuurinen vanhustyö

Huoltaja-säätiön palkintoraadin perustelut

- Edustaa uudenlaista osallistavaa ja sektorirajat ylittävää vanhustyötä.
- Yhteisön voimavarat on saatu mukaan vanhusten tukemiseen.
- Pilottihankkeella on hyvät mallintamisen edellytykset.

Kunnallisen sosiaalipolitiikan innovaatio 2006

Maire Turuselle Suopursun kulttuuririennot ovat iso osa elämää.

Kuva: Minna Tavainen

”Ehkä virikkeellisyydellä voitaisiin jopa estää joidenkin sairauksien ja pahoinvoinnin puhkeamista – sen kummemmin romantisoimatta asiaa.”

Susanna Tommilan ja Tuija Lindholmin mielestä vanhusten palvelutalossa voisi hyvin esiintyä vaikka rakkiorkesteri Lordi.

puhkeamista – sen kummemmin romantisoimatta asiaa. Sairaudet ovat sairauksia”, Tommila kertoo.

Suopursun palvelutalo oli juuri rakenteilla. Kulttuuripalveluiden edustajat päätettiin ottaa mukaan suunnitteluun jo rakennusvaiheessa.

Kaikkeen he eivät ehtineet puuttua: käytävät ovat tasaisen valkoisia eikä riittävän isoa esiintymissaliakaan luvattu. Mutta Suopursuun tuli usei-

ta pieniä lisävarusteita. ”Saimme pimennysverhot, joiden ansiosta erilaisia esityksiä voidaan katsoa myös valoisaan aikaan. Täällä on piano, taulukisko ja lasivitriinit näyttelyitä varten.”

Eniten Suopursu poikkeaa muista palvelutaloista siksi, että osa yhden työntekijän ajasta on omistettu kulttuurille.

”Tuija on välittäjänä kulttuurin ammattilaisten ja talon henkilökunnan välillä. Jos koko henkilökunta on kiinni sairauksien hoidossa, lääkkeiden ja rutiinien pyörittämisessä, ei aika ja energia riitä tällaiseen. Jokaisella palvelutalolla pitäisi olla oma kulttuurituottajansa”, Tommila esittää.

Se on teidän hommaanne

Välittäjästä huolimatta yhteistyö yski alussa. Kun taiteilijat tulivat taloon, sali saattoi olla tyhjä ja katsomon tuolit seisoivat pinoissa seinänvierillä. Lindholm kun ei aina voinut olla töissä.

”Henkilökunta ajatteli, että esitys on kulttuuripuolen hommaa. Meidän hommiamme ovat ruuanlaitto ja vanhusten hoito”, Tommila arvelee.

”Ymmärrän sen. Moni hoitaja miettii, pitääkö tässä ryhtyä tuoleja siirtämään ja hakemaan asukkaita esityksiin, kun jollakin vanhuksella on hätä vessaan.”

Vähitellen koko henkilökunta on huomannut kulttuurin merkityksen hyvän mielen tuojana, ja kahtiajako on liehtynyt.

Yhteinen sävel myös organisaatioiden välillä

voimistuu. Viime vuonna palvelutalon budjetissa oli ensimmäistä kertaa erillinen kulttuuriraha. Kulttuuripuoli puolestaan kirjasi vanhuspalvelut toiseksi painopistealueekseen lasten ja nuorten rinnalle.

”Esitykset pitää järjestää vanhuksille kodin lähellä, samoin kuin lapsiperheille ja päiväkodeille.”

Suopursu on pilotti. Muiden palvelutalojen asukkaat pääsevät suunnitelmien mukaan nauttimaan kulttuurista talo talolta. Syrjimmässä taiteen virrasta ovat kotona asuvat vanhuksat. Jotta heidät saataisiin yleisön joukkoon, on kulttuuritoimella tarkoitus aloittaa yhteistyö kotipalvelun kanssa.

Kulttuuria pullapalkalla

Erlaiset toimintatavat erottavat, mutta myös täydentävät toisiaan.

”Kulttuuritoimelta on tullut kalliita esiintyjä, mutta minä olen haalinut heitä ilmaiseksi esiintymään”, Lindholm muistuttaa vapaaehtoisten tarjoamasta lisäohjelmasta.

Aikuisille Lindholm tarjoaa palkaksi kahvit ja pullat. Päiväkotilapset ja koululaiset herkuttelevat esityksen päätteeksi kekseillä ja mehulla. Kulttuuripalveluissa moinen kaupankäynti ei vetelisi.

”Te voitte toimia oravannahkojen vaihdolla ihan hyvin. Meillä kulttuurisihteereillä ei ole sellaista asemaa. Meidän tehtävämme on työllistää taiteilijoita ja pitää huoli siitä, että he saavat asianmukaisen palkan”, Tommila sanoo. ●

”Minä vedän lukupiiriä. Nyt luemme toista Hirvisaarta. Maksimiaika kerrallaan on 45 minuuttia. Puolen tunnin päästä aletaan jo huokailla, joko sitä kahvia saisi”, kärsivällinen lukija nauraa. Edellisessä **Laila Hirvisaaren** teoksessa oli mennyt vuosi.

Talon kulttuurientojen ansiosta vilkkaan ja seurallisen Turusen päiviin on tullut ohjelmaa niin paljon, että kavereiden vierailulle ei aina tahdo löytyä kalenterista vapaata aikaa.

”Ajattele, jos asuisin yksin jossakin yksiosassa...”, hän patistaa pohtimaan. ●